

Mrtvení skutků těla

Římanům 8:1-13

Martin Hýsek

8. února 2015

Toto slovo bude založeno na vzácné knize jednoho z největších teologů vůbec, puritána Johna Owena *Of the Mortification of Sin in Believers* (O mrtvení hřícha ve věřících), v němž staví a důkladně vykládá 13. verš 8. kapitoly Římanům. V této kapitole apoštol Pavel završuje výklad Božího plánu spásy a vykoupení z hřícha. V prvních kapitolách vyložil, že jelikož jsou všichni lidé učiněni pod Zákonem, ať Židé či pohané, který zavazuje k dokonalé poslušnosti, a jelikož všichni vůči tomuto Zákonu zhřešili, nemůže člověk dojít ospravedlnění na základě skutků, ale musí to být z víry, což následně doložil ve 4. a 5. kapitole příklady Abrahama, Davida a porovnáním Adama a jeho antitypu, Krista. V 6. kapitole popisuje, že toto evangelium o spasení pouhou milostí z pouhé víry je také jediným základem pro skutečné posvěcení a jediné dává pravou jistotu spásy, což následně rozvádí téměř až do konce 8. kapitoly, kterou završuje osvědčením Božího věčného vyvolení. V 7. kapitole pak popisuje, že skrze Krista věřící umřeli Zákonu a Zákon jim (čímž je míněn Zákon jako cesta k životu, nebo jako smlouva skutků); nicméně ona stará přirozenost, ač jim již nevládne, v nich stále přebývá a bojuje s přirozeností novou, danou věřícím skrze Ducha svatého. Proto je chození Duchem jediná cesta k vítězství nad hříchem a pravému posvěcení – skrze Zákon jakožto princip života toho nelze dosáhnout (tzn. ač je Zákon měřítkem či vodítkem ku posvěcení, nedává k němu sílu). A toto vítězství tkví v mrtvení skutků těla skrze Ducha Svatého, jak nám ukazuje 13. verš.

8. kapitola hovoří o tom, že ti, kteří jsou v Pánu Ježíši, kteří jsou s ním spojení vírou, nemohou být odsouzeni, protože Zákon nad nimi již nevládne svou odsuzující mocí. Apoštol Pavel však následně zdůrazňuje, že tato jistota je vždy spojena s posvěcením – bez něho není možná. Smýšlení těla nutně vede ke smrti a ti, kteří žijí podle těla, se Pánu Bohu líbit nemohou. Život v Pánu Ježíši skrze Ducha a život podle těla stojí proti sobě a jsou navzájem naprosto neslučitelné. O tom hovoří velmi silně už verš 6., a náš 13. verš toto opakuje, aplikuje a rozvíjí. Proto je milost Boží v Kristu a vysvobození od odsuzující moci Zákona velikým motivem pro posvěcení křesťanů – a to tím víc, když zvážíme onu protikladnost chození podle Ducha a podle těla a jejich účinků, což John Owen zdůrazňuje hned na začátku. Ve výkladu tohoto důležitého verše před nás John Owen staví 5 bodů – za první, nezbytnost nebo podmíněčnost tohoto výroku („pakli“ nebo „jestliže“), za druhé, osoby, kterých se výrok týká („vy“, tzn. vy, pro které není žádné potupení, odsouzení, kteří chodí podle Ducha), za třetí, povinnost těchto osob („mrtvit skutky těla“), za čtvrté pravou příčinu a zdroj toho („skrze Ducha“) a za páté zaslíbení s tím spojené („živi budete“).

Za první zde máme podmíněčnost tohoto výroku, který ukazuje na nezbytnost mrtvení skutků těla. Ono 'pakli' nebo 'jestliže' však neukazuje na nějakou nejistotu onoho zaslíbení života věřícím, nebo že mrtvení skutků těla je podmínkou života ve striktním smyslu, jako něco, co musíme sami ze sebe učinit, abychom si ten život zasloužili; není to tak, že bychom byli skrze ospravedlnění z pouhé víry postaveni do nějaké podmíněčné zkušební lhůty, abychom ho potvrdili. Ospravedlnění z víry ihned mění náš vztah vůči Pánu Bohu, z nepřátel se stávají synové, z těch, jenž náleželi peklu, se stávají ti, kteří náležejí nebi, a ta změna je nevratná.

Jak píše John Owen, ono „pakli“ zde vyjadřuje naopak naprostou jistou soudržností a spojením těch věcí, o kterých apoštol mluví, totiž mrtvení těla a života. Apoštol tak zde chce jednoduše říci, že budeme-li mrtvit skutky těla, můžeme si být naprosto jisti, že budeme žít. Celý verš má tak praktické zaměření. V podobném smyslu říkáme lidem, že uvěří-li v Pána Ježíše a budou-li volat v pokání na Jeho jméno, budou spaseni, protože je zde mezi tím jasné spojení. Tím nepopíráme, že v nejvlastnějším slova smyslu naše spasení záleží na Božím věčném vyvolání a na účinném povolání Ducha Svatého; ale víra a modlitba pokání jsou prostředky, kterými se toto realizuje. Tak spasení a život věčný jsou z pouhé milosti bez jakýchkoliv skutků, které bychom činili, ale v praxi se realizuje (mimo jiné) skrze mrtvení skutků těla, a proto v praktické rovině můžeme říci, že toto mrtvení skutků těla je nezbytné.

Vzhledem k této souvislosti mezi mrtvením skutků těla nikdo, kdo nemrtví své hříchy, si nemůže být jist, jestli je v skutku spasen, bez ohledu na jeho vyznání. Je pravda, že i ve skutku spasených věřících někdy mohou přebývat ještě neumrtvené žádosti, ale je velice těžké rozlišit tento jejich stav od stavu neznovuzrozených, kteří jsou pod plnou nadvládou hříchu, a ti, kdo nemrtví skutky těla, se mohou utěšovat, že jsou přesto skutečně spaseni, jen na vlastní nebezpečí věčného zahynutí.

Za druhé zde máme osoby, ke kterým se apoštol obrací - VY, to jest, vy věřící, vy znovuzrození, vy, kteří jste v Kristu, a tedy jim není žádného potupení. Jen praví věřící mohou skutečně mrtvit skutky těla; neobrácení se o to budou snažit zbytečně, není to pro ně vůbec možné, protože se tak děje skrze Ducha, a toho neobrácení nemají. Nevěřící se tedy potřebují na prvním místě znovuzrodit; to je podmínka pro pravé posvěcení a umrtvení žádostí. Neznovuzrození se mohou pokoušet umrtvování žádostí vnějšně napodobovat, ale nemohou než zůstat na povrchu. To pak sklouzává k pouhým tělesným cvičením a marným sebezapíráním, o kterých platí, co říkal apoštol v listu Koloským: „Kteréžto věci mají sic tvárnost moudrosti, v způsobu té nábožnosti, a v pokoře pošmourné, i v neodpuštění tělu, [a však] nejsou v žádné platnosti, [toliko] k nasycení těla.“ (Kol. 2:23) Není divu, že v římském katolicismu kvetlo a i kvete všelijaké seabemrškačství, marné pravidelné posty (páteční půst od masa, postní doba před velikonoce) i nebiblický celibát jakožto cesty, jak se oprostít od hříchu.

Povšimněme si, že apoštol se obrací k adresátům epištoly obecně, to znamená, ke všem křesťanům bez rozdílu, mladým i starým, silným i duchovně nezralým. Používá také vid nedokonavý – pakli byste *mrtvili*, nikoli pakli by *umrtvili*. Z toho vyplývá, že předložená povinnost, na kterou se blíže podíváme ve třetím bodu, je ustavičná, dokud budeme v tomto těle. Není to něco, co můžeme udělat jednou a máme navždy vystaráno. Bez ohledu na to, kam jsme dospěli a jak jsme posvěcení, skutky těla musíme mrtvit pořád. Je to každodenní povinnost i těch nejlepších, nejvzácnějších a nejduchovnějších věřících, jak John Owen zdůrazňuje. Už jen z toho vidíme, že v tomto těle nemůžeme očekávat naprostou dokonalost a bezhříšnost – kdybychom toho mohli dosáhnout, již by nám žádného mrtvení nebylo zapotřebí; nikde v našem verši však nečteme, že by nějací křesťané na této zemi již mrtvit žádostí těla nepotřebovali.

Za třetí zde máme povinnost, tedy mrtvit skutky těla. Oněmi skutky těla máme rozumět projevy naší hříšné, zkažené přirozenosti, jejichž je naše tělo sídlo. I když skutky jsou projevy vnější, apoštol zde nemá na mysli jen skutečně vykonané hříchy, ale i jejich vnitřní příčiny, všechny pohnutky srdce, které vedou ke hříchu, nebo by vedly, kdyby k tomu jen člověk dostal příležitost. Jak píše John Owen, „sekera má být přiložena ke kořeni stromu“ - skutky těla mají být mrtveny v jejich příčinách, ze kterých vyvěrají, přímo u zřídla, to jest, v srdci, jak řekl Pán Ježíš: „*Z srdce zajisté vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložstva, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání. Tyť jsou věci poškrňující člověka.*“ (Mt. 15:19-20)

Mrtvení pak John Owen vysvětluje na příkladu usmrcení člověka, protože použité řecké slovo se používá i ve vztahu zabít člověka. Zabít člověka znamená vzít základ a princip vši jeho síly, vitality a moci, aby nemohl uplatňovat nebo projevovat žádné své skutečně vlastní jednání. A stejné je to s mrtvením hříchu. Co se týče našeho postavení před Pánem Bohem, tak náš hřích byl již plně a dokonale umrtven v Pánu Ježíši skrze kříž: „*Starý člověk náš s ním spolu ukřižován jest, aby bylo umrtveno tělo hřícha, abychom již potom nesloužili hříchu. Nebo kdož umřel, ospravedlněn jest od hříchu.*“ (Řím. 6:6-7) Ale co se týče našeho přítomného stavu, hřích, ač ve věřících pro toto umrtvení skrze kříž již nevládne, stále v nich přebývá a chce v nich stále plodit své zkažené ovoce – a tomu máme povinnost neustále zabraňovat.

Jak jsme si už zdůraznili, mrtvení se musí týkat samého zřídla zkaženosti, ne jen pouhých projevů. Apoštol Jakub popisuje proces hřešení takto: „*Ale jeden každý pokoušín bývá, od svých vlastních žádostí jsa zachvacován a oklamáván. Potom žádost když počne, porodí hřích, hřích pak vykonaný zplozuje smrt.*“ (Jk. 1:14-15) Nestačí jenom bránit tomu, aby ona žádost, která počala hřích, jej nemohla fyzicky porodit; mrtvení se musí dotýkat našich žádostí, i když jsou ještě „jenom“ těhotné. Na to si musíme dávat pozor; to, že jsme se dokázali vyhnout hřešení skutkem, ještě neznámá, že jsme umrtvili své žádosti. Člověk může být navenek prost hříchů, ale uvnitř pln neumrtvených skutků těla. Matthew Henry napsal, že s některými lidmi to je spíše tak, že jejich

hřích odstoupí od nich, než že by oni odstoupili od svého hřichu. Člověk se může zdržet hříšného skutku z mnohých důvodů – aby si udržel mezi lidmi dobrou pověst, nebo proto, že si netroufne vykonat to, co zamýšlel, protože by to lidé okolo něj neakceptovali, nebo proto, že mu v tom bylo v podstatě z vnějšku zabráněno – třeba jako když by dítě rádo udělalo něco zlého, ale rodiče ho zpacifikují. Ale při tom všem ani trochu svůj hřích neumrtvili, protože uvnitř srdce stále vládnu zkažené principy, i když se třeba neprojevíly navenek.

Mrtvení skutků těla spočívá (1.) v navyklém nebo pravidelném oslabování žádostí. Jak píše John Owen, každá (zlá) žádost je převrácený a zkažený zvyk nebo sklon, který nakloňuje srdce k hřichu, a tím rytěruje, bojuje proti duši. A mrtvení je v tomto příhodně připodobněno k ukřižování; ukřižovaný člověk zprvu zápolí, usilovně zápasí a křičí s velikou silou, ale postupně, jak krvácí, umdlévá, vyprchává z něj síla a on se nakonec vzdá jen sípat – a tak bývá ve věřících mrtven hřích. (2.) Mrtvení spočívá ve stálém zápase proti hřichu. Tento boj musíme vést hned proti prvním náznakům, prvním projevům hřicha; nesmíme čekat, až naroste a ještě zesílí. K tomu je též zapotřebí, abychom z Boží milosti v sobě posilovali protějšky hřichu – zápasíme-li tedy s pýchou, musíme usilovat o pokoru a podobně. (3.) Mrtvení hřicha spočívá v častém, ne jen občasném, vítězství nad hřichem, a nejenom tak, že své žádosti nedovolíme, aby skutečně porodila hřích, ale v tom, že ji budeme potírat, nakolik to jen je možné, abychom ji dostali ze svého srdce, a abychom své srdce místo toho naplnili protikladnou ctností. Vítězství není jen v tom, že se dokážeme ovládnout něco neukrást – vítězství je v naplnění svého srdce láskou vůči bližním, abychom jim činili dobré, jak píše apoštol: *„Kdo kradl, již více nekrad’, ale raději pracuj, dělaj rukama [svýma], což dobrého jest, aby měl z čeho udělit nuznému.“* (Ef. 4:28)

Za čtvrté nám apoštol předkládá pravý zdroj a původce mrtvení hřicha – Ducha Svatého. Striktně vzato, mrtvení není naše dílo, ale dílo Boží skrze Ducha. Bez Ducha Svatého to není možné, jak píše John Owen: 'Člověk snáze uvidí bez očí nebo promluví bez jazyka, než skutečně umrtví byť jediný hřích bez Ducha.' Je marné hledat pomoc jinde a obracet se k jiným prostředkům než k těm, které sám Duch Svatý předložil ve Svém vdechnutém Slově, v Písmu. Na druhou stranu nám toto ukazuje, že mrtvení hřicha je pro křesťana dosažitelné, protože to není z něj, ale z všemohoucího Ducha, kterého nám dal Pán Ježíš Kristus.

Duch Svatý je původcem mrtvení hřicha, protože mu pokládá praktický základ, to jest, že odnímá srdce kamenné, a dává srdce masité, a že nám dává novou přirozenost, která stojí v opozici vůči té staré, abychom již žádali proti tělu a mohli usilovat o pravé posvěcení. Řekli jsme si, že součástí mrtvení je posilování svatých ctností, stojící v opozici vůči zlým žádostem – a tyto ctnosti nejsou nic jiného, než ovoce Ducha, které v nás produkuje On sám, jak říká prorok Ozeáš, že *„ze mne’ ovoce tvé jest.“* (Oz. 14:9) a způsobuje, že naše srdce jimi čím dál více přetéká. A nakonec to činí tak, že naši víru stále vede, aby hleděla ke kříži, kde nacházíme zdroj a sílu pro naše mrtvení.

Toto vše samozřejmě nevede k nějaké pasivitě, že si jednoduše sedneme a počkáme, až Duch Svatý udělá práci za nás. Duch Boží však nedělá práci za nás, ale v nás. Proto působí skrze prostředky milosti, skrze modlitbu, čtení a rozjímání nad Písmem, v některých případech i půst. K těm nemáme přistupovat jako ke zřídlu, které by vyprodukovalo mrtvení samo o sobě. To činili Izraelité, a divili, že to nepřináší výsledek: „*Dotazují se mne na soudy spravedlnosti, blízcí Boha býti chtějí, [a říkají:] Proč se postíváme, poněvadž nepatříš? Trápíváme duše své, a nechceš věděti [o tom]?*“ (Iz. 58:2-3) Tak i římská katolická církev se oddává dlouhým modlitbám, postům a podobně. Ty věci však nemají moc sami v sobě, jako by pouhé vnější vykonání těchto povinností muselo vždy přinést výsledek, ale jsou stružkami a kanály, závislé a podřízené Duchu a víře. Když jim dáme pravé místo, jako prostředkům milosti, spoléhající se zároveň plně na moc a působení Boží skrze Ducha, pak je nelze snad ani dostatečně doporučit; postavíme-li je však na místo pravého zdroje mrtvení, aby se staly něčím v sobě samém záslužným a tak vystrnadily Ducha Božího z Jeho právoplatného místa prvotního činitele, pak bude vše naše úsilí marné.

A za páté a naposledy zde máme zaslíbení, totiž že živi budete. Tomu můžeme rozumět ve dvou rovinách. V první rovině, pokud to vztáhneme na věčný život, nám Písmo potvrzuje, že když budeme skrze Ducha mrtvit skutky těla, bude nám způsobeno hojné vjíetí do k věčnému království Pána našeho a Spasitele Jezukrista, což znamená, že si budeme moci býti oprávněně jisti, že směřujeme k nebesům a že do nich jednou vejdem, a že nejsme pokrytci, kteří podvedli sami sebe falešným vyznáním. Bez toho ovšem tuto jistotu mít nemůžeme.

A za druhé to můžeme vztáhnout na duchovní život v Kristu – ne co se týče jeho přítomnosti ve věřících, protože to se děje skrze víru, ale co se týče jeho plného vědomí a s tím spojeného pokoje, potěšení, radosti a rozkvětu. Když tedy budeme mrtvit své hříchy, budeme prožívat vskutku plné obecenství s Pánem Ježíšem a jeho požehnání. Naopak bez toho, i když je třeba někdo pravý věřící, bude žít život bídny, plný nepokoje a zcela neúčinný, což jistě není nic žádoucího.

Na závěr tohoto všeho ještě znovu pohledme ke kříži. John Owen ve svém výsledku předkládá mnoho praktického a užitečného pro mrtvení skutků těla, a i on na závěr vede své čtenáře, aby se ve svém úsilí vždy upínali k Pánu Ježíši Kristu. On nám skrze kříž záslužně zaopatřil pro mrtvení vše potřebné. V Něm jsme, co se týče našeho postavení v Božích očích, už jednou provždy ukřižovali své tělo hřícha, a proto nezahyneme, ale budeme s Ním žít (**Řím.6:5-11**). A stejně tak v Něm nacházíme i vše potřebné k praktickému nebo každodennímu mrtvení skutků těla, jakož je naše svatá povinnost. A tak buď za to Spasiteli vzdána chvála a sláva a čest. Amen.